

11:ans medlemsblad

Brf Stockholms hus nr 11 Gubbängen

www.stockholms hus11.se

Nummer 3

Hösten 2022

När våra hus värmdes upp av kol-eldning

Medlemsbladet berättar historien om Panncentralen och den enorma skorstenen som försvann

Panncentralen

Sidan 2

Sommar, sol ...

Sidan 5

Notiser i korthet

Sidan 6

Trasmattor

Sidan 7

Från egen koleldning till fjärrvärme

Husen bär spår av en brokig energi-historia

Du har säkert besökt festlokalen vid föreningsmöten eller privata fester. Festlokalen kallas som bekant även för Panncentralen. Det påminner om att när föreningens kvarter byggdes så var det med en egen koleldning som husen värmdes upp.

Utmed fasaden in mot gården på höghuset vid Sicklingsvägen så sträckte sig en mäktig skorsten och nådde över taket som föreningens högsta punkt. *Fotot på första sidan från 1950*

För alla dem som besöker den populära samlingspunkten "grovsoprummet" på onsdagar så innebär det besöket också en möjlighet att förnimma hur verksamheten fungerade när kol var det naturliga sättet att skapa värme i föreningens lägenheter.

En detalj med Grovsoprummet är att dess två enorma dörrar och rummets takhöjd är överdimensionerat för dagens sopsortering. Dess stora höjd beror helt enkelt på att detta var mottag för koltransporterna.

Under den stora sopcontainern i grovsoprummet så finns det luckor i betonggolvet. Kolet lastades av och forslades sedan ner i golvets tre stora luckor för att samlas i trattformade enheter i underjorden. Där kunde kolet sedan portioneras i skottkärror som kördes fram till själva pannan som eldades med kol. Alla kan föreställa sig hur detta kol skapade damm och färgade av sig på lokalerna.

Gamla aluminiumdörrar är nu utbytta mot fina trädörrar

Panncentralen är alltså namnet på festlokalen och påminner om lokalernas historiska ursprung.

Dagens festlokal kallas alltså för Panncentralen och där kan fortfarande bevarade mätinstrument påminna om historien. Ta en titt på det nästa gång du är på föreningsaktivitet eller privat fest.

De eleganta trädörrarna på var sida om de monumentala dörrarna till dagens grovsoprum kom att bytas ut och länge var de utförda i aluminium. Men i styrelsens arbete att återställa i ursprungligt skick så finns nu åter, sedan ett par år, eleganta trädörrar.

Under grovsoprummet finns ytor för omklädning och dusch och i den stora lokalen för själva pannan har konstnären Stefan Lindqvist sedan länge sin ateljé och allt är så annorlunda från när detta var en arbetsplats för produktion av husens värme.

När fjärrvärme drogs in i lägenheterna så avvecklades Panncentralen i dess dåvarande syfte.

Under många år stod dock den enorma skorstenen kvar som ett minne från föreningens egen värmeproduktion. 1987 kom skorstenen slutligen att rivas.

Ordförande Markus Mustelin besöker utrymmet under Grovsoprummet. Kolen fanns i behållare som liknar uppochnedvända pyramider

XX

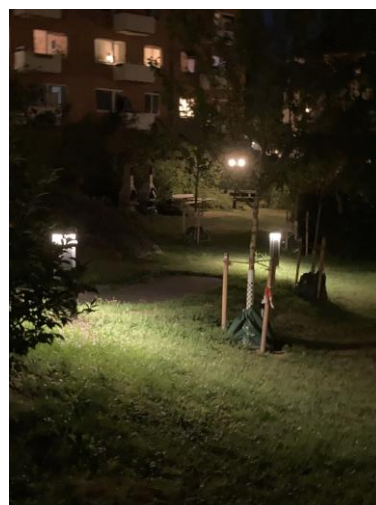
TEATERPARKEN

Har nu äntligen fått samma fina belysning som Kamelparken

Den förut så mörka Teaterparken har nu blivit belyst med både Lampstolpar och Pollare. Nu känns det betydligt tryggare att vistas i parken efter mörkrets inbrott, är en av alla kommentarer som medlemsbladets utsända fått.

Pollarna bildar tillsammans med de nyplanterade fruktträden en slingrig stig genom parken och lampstolparna lyser bl a upp vid grill-platsen och alldeles intill den gamla pisk-ställningen - så nu är det möjligt att piska dina mattor även på höst- och vinterkvällar ...

Belysning har även satts upp i parken mellan husen Bordsvägen 54 och 58 till de där boendes förtjusning - nu kan man grilla och träffas även på kvällen.

Föreningen vill verka för riktigt bra grannsämja och uppmuntra till fler spontana sammankomster i våra parker - lär känna dina grannar på ett roligt och trevligt sätt !!!

GRATIS LUNCH I SKOLAN

Gratis lunch har funnits länge i den svenska skolan, åtminstone för vissa. Redan under 1800-talet kunde det förekomma att barn till fattiga föräldrar fick sig ett enkelt mål mat mitt på skoldagen. Kanske var det fattigvården som stod för gröten eller soppan, kanske var det vänliga människor på bygden som bidragit.

Under 1930-talet kom diskussionen om skolmaten igång på allvar. Många såg det som en naturlig del att se till att även de utan finansiella medel fick en möjlighet att tillgodogöra sig kunskap utan att drabbas av hungerskänslor.

1945 kommer de en lag som statuerar att skolmaten, när den erbjuds, ska vara kostnadsfri för eleverna, men ännu är det frivilligt för kommunerna att ordna med mat för eleverna. Under 1950- och i viss mån 1960-talet stiger antalet kommuner som erbjuder servicen. Trycket kommer både från politiker och från föräldrar.

1997 kommer en lag som säger att kommunerna är skyldiga att erbjuda kostnadsfri mat till alla elever i grundskolan. På så sätt är Sverige ett av bara tre länder som i lag reglerar att eleverna ska få gratis lunch – de andra är Finland och Estland.

Idag serveras dagligen cirka en miljon portioner i skolorna runt om i landet. Det erbjuds ofta alternativa maträtter bland annat vegetariska. Hur kan då matsedeln kanske se ut idag – jämfört med förr ?

IDAG	
Måndag	Chili sin carne med ris Dagens soppa
Tisdag	Laxnuggets med kokt potatis, kall sås Vegonuggets med kokt potatis, kall sås Dagens soppa
Onsdag	Pasta Kalkonara Pasta Alfredo Dagens soppa
Torsdag	Tomatsoppa med nybakt bröd samt grytans färskost
Fredag	Önskerätten – Tacos med klassiska tillbehör Dagens soppa

*Varje dag serveras soppa,
salladsbord, knäckebröd, smör,
mjölk och vatten*

1957	
Måndag	Chokladsoppa med grädde, knäckebröd, smör, ost, mjölk
Tisdag	Potatisbullar med lingon, smörgås, mjölk
Onsdag	Kålpudding, sås, potatis, smörgås, mjölk
Torsdag	Ärtsoppa med fläsk, senap, smörgås, mjölk
Fredag	Korv med potatismos, smörgås, mjölk
Lördag	Sagogrynssoppa med russin

Fritt ur Svenska Öden 2022

SOMMAR, SOL OCH SALTA BAD

Sommaren 2022 har redan gått till historien som troligen den allra torraste på över 500 år! Det har vi nog alla fått känna av, varmt och torrt.

Längtan till ett dopp i badsjön, havet, poolen eller bara ett besök i duschen har varit extra stor. Idag badar vi alla tillsammans, ibland med minimala badkläder, men hur kunde det vara förr - badade man tillsammans då?

Det började så smått redan i mitten av 1800-talet. Besuttna medborgare, inte minst från Danmark och Tyskland lockades till det vackra området längst ut på halvön Kullen i nordvästra Skåne. Och det där med att tyskarna gjorde sitt intåg kan ha haft betydelse. För nere på kontinenten hade det skett en viss uppluckring på det moraliska planet. Och ett uttryck för detta var, hör och häpna, att män och kvinnor kunde bada tillsammans. Åtminstone på några väl valda, lite avskilda stränder.

Vid förra sekelskiftet var strömmen av äventyrliga och vidsynta turister i tilltagande. Det var mycket som lockade: utsikten över Öresund, vandringar på den karga Kullen och som sagt, det uppsluppna badandet.

Med tanke på uppståndelsen runt badandet kan man kanske idag få för sig att det handlade om nudism, men så var inte fallet. Alla hade baddräkter, men det förekom att de modigaste männen badade med blottad bringa. Bara en sån sak ...

För övrigt ansågs de danska damerna vara de mest vågade. Deras snitt på baddräkterna kunde ibland vara lite mer avslöjande och många män påstod att deras baddräkter ibland kunde vara lite genomskinliga.

Badandet i Mölle var för övrigt inget för den blyge. Man fick stå ut med att väl påklädda förbipasserande ställde sig för att glo på spektaklet. Det var heller inte ovanligt att någon tog med sig en kikare, kanske under förevändning att titta på sjöfågel. En ursäkt som säkert ingen trodde på ...

Fritt ur Svenska Öden 2022

NOTISER I KORTHET

Laddstolpe ...

Föreningens Master Garo – laddbox finns utanför tvättstugan på Knektvägen ...

Laddboxen, som är av Type 2 mode 3 kan ladda 1x12A, 2,8 KW/tim dvs både laddhybrider och elbilar. Boxen är utrustad med RFID kortläsare så att ingen obehörig laddning kan ske.

Är Du intresserad av att ansluta Dig till den – kontakta vår fastighetsskötare Mats Landin för att få en RFID-tag. Laddkabel till bilen inköps av bilägaren och kostnaden för laddning faktureras.

MC-garaget ...

Det finns några lediga platser kvar i föreningens MC-garage, Bordsvägen 70.

Vill Du under kommande vinter kunna förvara Din motorcykel eller Din moped inomhus, kontakta vår fastighetsskötare Mats Landin som hjälper Dig vidare.

Jordfelsbrytare och nya ledningar...

Elektriker Erik har under våren och försommaren sett över alla eldragningar i föreningens båda höghus ... Nu finns jordfelsbrytare och nya ledningar där de gamla inte var helt tillfreds.

NÅGRA RÅD FÖR EN ENERGISNÅL VINTER

NU NÄR ELPRISERNA SPÅS BLI REKORDHÖGA

Sveriges elpriser spås ligga på väldigt höga nivåer i vinter. Därför anser flera experter att man ska skaffa sig energismarta vanor inför det kallare halvåret ... och bevara värmen inomhus.

Källa: Vattenfall

- Tvätta med alltid med fylld maskin
- Hängtorka tvätten
- Hålla dörren till badrum stängd om Du har golvvärme
- Nya tätninglistor i fönstren
- Avfrosta kyl och frys 1-2 ggr per år
- Inte använda köksfläkt i onödan
- Åtgärda droppande kranar
- Gardiner och persienner fördragna sommar och vinter - dag/natt
- Möblering som inte täcker elementen

Trasmattornas historia och återkomst i hemmen

Att lägga mattor på golvet började bli vanligt under andra halvan av 1800-talet. Det var när pappersindustrin gick över till att producera papper av trämassa. Den klädlump som tidigare använts av pappersindustrin behövdes inte längre. Klädlumpen som människor sålt till kringvandrande lumphandlare blev då kvar i hemmen. Utslitna kläder och tyger som benämndes "trasor" blev material som i vävstolar förvandlades till trasmattor och vid förra sekelskiftet fanns de i var och vartannat hem. Vid mitten av 1900-talet såg det ut som om trasmattans epok skulle ta slut då den mer praktiska plastmattan snabbt blev populär. Men längtan efter den hemtrevliga trasmattan blev för stor och i dag har den alltså en stor plats i folks hjärtan och hem.

Visst piskas det trasmattor

Pisk-ställningarna är mer än bara historiska monument

Föreningen har bevarat de flesta av våra piskställningar och de är populära. Carina Blomgren från Sicklingsvägen brukar gå till Teaterparkens södra del och piska sina mattor. Carina har bott i höghuset på Sicklingsvägen sedan 1998 men har ingen piskställning i sin absoluta närhet.

När höghuset byggdes i slutet på 1940-talet så kan Medlemsbladet berätta att det fanns två speciella piskbalkonger högst upp som öppningar i taket, med en vidunderlig utsikt. Två stycken fanns även i toppen på det andra höghuset. Idag är det alla överbyggda med tak och hyrs ut som förråd. Ännu kan spåren skönjas i att takpannorna inte är lika slitna på den plats där de tidigare fanns piskbalkonger.

Pisk-ställningen i Kamelparken

På framsidans bild kan du se piskbalkongerna på taket, på var sida om skorstenen.

Förr piskades det mera och Carina minns från sin barndom hur mormor ofta piskade sina trasmattor men att mormor även vid höst och vår kunde ta ut alla garderobers innehåll på vädring. Carinas farmor vävde många trasmattor och flera av dem har Carina kvar vilket väcker varma minnen. Hon har även ärvt en persisk matta av sin farfar som också högtidligen piskas på pisk-ställningen.

Visst var det förstås vanligare att höra rottingens klassiska slag i föreningens tidigare decennier men än i dag genljuder kvarteren av dessa klassiska ljud. Så våra pisk-ställningar är både historiska detaljer ur folkhemmets tidiga år och samtidigt praktiska delar av vår förening i dag.

Pisk-ställningen vid Bordsvägen 54-56

I början av sommaren kom Industrimålning i Stockholm AB hit med sin stegvagn för att med högtrycksspruta fortsätta med rengöringen av våra balkonger - denna gång på Sicklingsvägen. Skillnaden före och efter blev stor ...

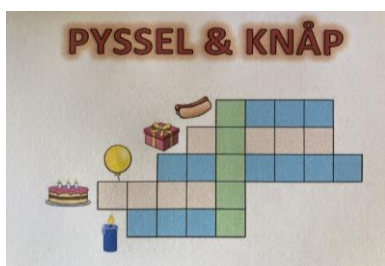

Samtidigt rengjordes några av föreningens gavelfasader som genom åren blivit rejält nedsmutsade ...

HÄR ÄR DE RÄTTA SVAREN PÅ FÖRRA NUMRETS

SOMMAR-PYSSEL

gav ordet **KALAS** och ballongen
gav ordet **GLASSTRUT** ... och
de åtta felen var alltså **åtta ben**

GRATTIS till alla som löste pyslet !

FÖRENINGSGRUPPEN
BRF STOCKHOLMSHUS NR 11

Annika Dackéus George Psilander
Medlemsbladets Redaktion